

Riktlinjer för pedagogiska och subventionerade måltider

Beslutande instans: Kommunfullmäktige

Beslutsdatum och -paragraf (inkl. revideringar): 2023-06-14 § 86

Dokumentansvarig enhet: Omsorgsnämnden och barn- och utbildningsnämnden

Innehållsförteckning

Inledning	3
Definitioner	3
Pedagogisk måltid	3
Förskola, skola och fritidshem	3
Omsorg	3
Subventionerad måltid	Fel! Bokmärket är inte definierat.
Skatteverkets regelverk för pedagogiska måltider	4
Skola, fritidshem och förskola	4
Omsorg	5
Äldreomsorg och omsorgsvård	5
Personliga assistenter som arbetar med personer som har psykiska funktionshinder	6
Vårdpersonal som arbetar i HVB-hem eller liknande	6
Arbetsrättsligt regelverk	6
Rast	6
Måltidsuppehåll	6
Arbetsuppgifter/arbetets innehåll	7
Samverkan/MBL-förhandling	7
Vad gäller för de pedagogiska måltiderna?	7
Omkostnadsersättningar	8
Kostnader/ersättningar i samband med aktiviteter/social träning inom funktionshinderområdet	8
Prisbilaga	8

Inledning

Det huvudsakliga syftet med riktlinjerna är att skapa ett gemensamt förhållningssätt i Skara kommun när det gäller pedagogiska och subventionerade måltider för kommunens medarbetare.

Det finns områden där det finns anledning att tydliggöra vad det är som gäller till exempel kring Skatteverkets regler och arbetsrättsliga regler. I viss mån påverkar arbetsrättsliga regelverk men främst är det Skatteverkets regelverk som är av betydelse.

I Skatteverkets regelverk framgår det att fria eller subventionerade måltider normalt är att betrakta som en förmån, men det finns verksamheter där fri eller subventionerad kost, under vissa förutsättningar, kan vara skattefri. Detta innebär att om personal erbjuds gratis eller subventionerade måltider som inte utgör undantag från Skatteverkets regler om skatteplikt, räknas det som en förmån och ska förmånsbeskattas. Arbetsgivaren får dessutom en kostnad för arbetsgivaravgifter på förmånen.

Fri eller subventionerad kost kan vara skattefri inom förskola, skola och fritidshem samt delar av omsorgen om omständigheterna runt måltiden i övrigt är sådana som beskrivs nedan.

Definitioner

Pedagogisk och social måltid

Förskola, skola och fritidshem

Pedagogisk måltid innebär att personal under schemalagd arbetstid äter tillsammans med barn/elever och tar ansvar för barns/elevs hela måltidssituation. Den personal som äter pedagogisk måltid har även tillsynsskyldighet för barn/elever. Pedagogiska måltider är alltid skattefria.

Omsorg

Pedagogisk och sociala måltider innebär att omsorgspersonalen äter under schemalagd arbetstid tillsammans med en eller flera brukare. Den personal som deltar har ansvar för tillsyn, praktisk hjälp vid måltiden, att motivera, handleda och träna samt att det finns inslag av utveckling av social kompetens under måltiden. Pedagogiska måltider är alltid skattefria.

Pedagogiska måltider

Regler för pedagogiska måltider förskola

Livsmedelsverket tar fram riktlinjer för måltider i förskolan. Skara kommun bevakar och följer dessa riktlinjer.

Följande gäller för pedagogiska måltider

- Den pedagogiska måltiden ska vara schemalagd och ingå i personalens arbetstid.
- Personal ska skapa en trevlig och aptitfrämjande måltidssituation.
- Personal ska sitta tillsammans med förskolebarnen.
- Personal ska föregå med gott exempel och visa vad en balanserad måltid är genom att själv delta i en sådan. I arbetsuppgiften ingår att närvara vid måltiden men inget tvång att äta.
- Personal ska försäkra sig om att respektive förskolebarn serveras rätt mat.

Om ovanstående kriterier är uppfyllda är måltiden att betraktas som en pedagogisk måltid. Den anställde betalar en avgift för måltiden till arbetsgivaren enligt prislista, se bilaga.

Regler för pedagogiska måltider förskoleklass, grundskola, grundsärskola och gymnasieskola

Livsmedelsverket tar fram riktlinjer för måltider i skolan. Skara kommun bevakar och följer dessa riktlinjer.

Följande gäller för pedagogiska måltider

- Den pedagogiska måltiden ska vara schemalagd och ingå i personalens arbetstid.
- Personalen ska skapa en trevlig och aptitfrämjande måltidsatmosfär.
- Personalen ska sitta tillsammans med eleverna.
- Personalen ska föregå med gott exempel och visa vad en balanserad måltid är genom att själva delta i en sådan. I arbetsuppgiften ingår att närvara vid måltiden men inget tvång att äta.
- Personalen har ett tillsynsansvar för samtliga elever i skolrestaurangen.

Om ovanstående kriterier är uppfyllda är måltiden att betraktas som en pedagogisk måltid. Den anställde betalar en avgift för måltiden till arbetsgivaren enligt prislista, se bilaga.

Måltid till ordinarie pris

I de fall då det inte är motiverat med pedagogisk måltid och personal väljer att äta mat serverad i verksamheten betalas ordinarie måltidspris (vilket är självkostnaden för måltiden) för att undvika att måltiden betraktas som en förmån. Personal som är verksam inom Barn- och utbildningsförvaltningen och som äter måltid till ordinarie pris erhålles i mån av tillgång. Allmänheten och övrig personal inom Skara kommun äger ej rätt att äta på skola eller förskola.

När medarbetaren betalar för måltiden sker detta via löneavdrag. Medarbetare registrerar alla måltider via systemstöd. Den anställde betalar en avgift för måltiden till arbetsgivaren enligt prislista, se bilaga.

Omsorg

Pedagogisk måltid innebär att omsorgspersonalen äter under schemalagd arbetstid tillsammans med en eller flera brukare. Den personal som deltar har ansvar för tillsyn, praktisk hjälp vid måltiden, att motivera, handleda och träna samt att det finns inslag av utveckling av social kompetens under måltiden. Det är den enskildes behov som avgör om en pedagogisk måltid är behövlig. Pedagogiska måltider ska enbart förekomma i den omfattning som krävs utifrån verksamheten.

Syftet med pedagogiska måltider tillsammans med en enskild inom äldreomsorg och funktionshinderomsorg är att skapa en god, lugn och trygg måltidssituation vilket kan leda till att den enskilde äter bättre samt bibehåller sina funktioner längre. Andra personer, såsom boende på HVB kan ha behov av att personalen är med som en god förebild i måltidssituationen. Den anställde betalar en avgift för måltiden till arbetsgivaren enligt prislista, se bilaga.

Äldreomsorg och omsorgsvård

Skatteverkets regler innebär att i undantag från beskattning av kostförmån inom äldreomsorgen innefattas endast de som arbetar i demensverksamhet. Detta undantag bör även omfatta vårdpersonal inom omsorgsvården som arbetar med personer med psykiska funktionshinder, när de intar sina måltider tillsammans med och vid samma bord som patienterna.

Personliga assistenter som arbetar med personer som har psykiska funktionshinder

Det finns personliga assistenter som arbetar med personer som erhåller assistansersättning på grund av psykiskt funktionshinder. Skatteverket anser att kostförmån som sådana personliga assistenter får är skattefri. Detta gäller 6 under förutsättning att den personlige assistenten har en skyldighet att delta i måltiden med den funktionshindrande.

Vårdpersonal som arbetar i HVB-hem eller liknande

Kostförmån till vårdpersonal som har tillsynsskyldighet vid måltider med ungdomar som vistas i ett HVB-hem eller annan institution för vård av svåra psykiska problem är skattefri. Det kan röra olika problem såsom till exempel ätstörningar, tvångsmässiga problem och depressioner, där det både krävs mycket stor tillsyn vid måltiderna och dessa innefattar pedagogiska moment. För skattefrihet ska personalen ha skyldighet att delta i måltiderna och det ska även framstå som nödvändigt för verksamheten att de deltar (RÅ 2009 ref. 16). En förutsättning för skattefriheten såväl inom förskola, skola och omsorg bör även vara att personalen enligt anställningsavtal eller liknande (till exempel brukarens genomförandeplan) har skyldighet att delta i måltiden tillsammans med barnen, eleverna eller brukarna.

Arbetsrättsligt regelverk

Rast

Enligt Arbetstidslagen ska raster förläggas så att medarbetare inte utför arbete mer än fem timmar i följd. Rastens längd och förläggning ska anges i arbetstidsschema eller dylikt och bör inte vara kortare än 30 minuter. Under rasten har arbetstagaren rätt att lämna arbetsstället. Medarbetare som deltar i pedagogisk måltid har rätt till rast.

Måltidsuppehåll

Begreppet innebär att medarbetaren äter på arbetstid utan någon efterföljande rast. Möjligheten till måltidsuppehåll ska enligt arbetstidslagen tillämpas ytterst restriktivt då måltider ska intas i lämplig miljö och under förhållanden som medger vila och avkoppling. I vissa undantagsfall kan raster bytas ut mot måltidsuppehåll om det är ofrånkomligt utifrån verksamhetens förutsättningar. I dessa fall krävs lokalt kollektivavtal som tecknas av behöriga parter. Pedagogisk måltid är inte ett måltidsuppehåll utan en del i arbetet.

Arbetsuppgifter/arbetets innehåll

Om verksamheten har behov av att medarbetare deltar i pedagogisk måltid på det vis som beskrivs i detta dokument, är arbetsuppgifterna i samband med måltiden en del av arbetsinnehållet.

Samverkan/MBL-förhandling

Om tillämpningen av denna riktlinje innebär att deltagandet i måltiderna eller formerna för deltagandet kräver en betydande förändring jämfört med hur arbetet tidigare utförts, skall riktlinjen samverkas inför beslut om förändringen.

Vad gäller för de pedagogiska måltiderna?

Ansvarig chef avgör hur stort behovet av pedagogiska måltider är i verksamheten.

- Måltiden ska ingå i personalens arbetstid, det vill säga den ska vara schemalagd.
- Personalen ska ha rast utifrån arbetstidslagens krav (eftersom pedagogiska måltider är arbetstid). Det kan finnas enstaka verksamheter där verksamheternas förutsättningar innebär att det är nödvändigt att ersätta lunchrasten med måltidsuppehåll (i dessa fall krävs kollektivavtal som stämmer överens med detta).
- Personalen ska sitta tillsammans med den som pedagogiken riktar sig mot. I arbetsuppgiften ingår att närvara vid måltiden men inget tvång att äta.
- Huvudinriktningen är att personalen har rätt till specialkost om det finns medicinska orsaker.
- Specialkost utan medicinska orsaker tillagas om enheten har det i sin grundbeställning.
- Om ansvarig chef beslutat om pedagogisk måltid och personalen väljer att äta ska det vara den mat som verksamheten tillhandahåller (personal ska inte äta medhavd mat, medhavd mat äts i personalutrymme under rast).

Om ansvarig chef bedömt att det finns ett behov av pedagogiska måltider och övriga ovanstående kriterier är uppfyllda är måltiden att betrakta som pedagogisk måltid

Omkostnadsersättningar

Kostnader/ersättningar i samband med aktiviteter/social träning inom funktionshinderområdet

Inom funktionshinderområdet förekommer det att brukare ges möjlighet att tillsammans med personal delta i offentliga miljöer. Om aktiviteterna innefattar måltider, så ersätts medföljande personals utlägg maximalt med Skatteverkets schablonvärden, se bilaga nedan.

Vidare får personalen avdrag enligt prisbilaga nedan för pedagogiska måltider

Prisbilaga

Typ av måltid	Löneavdrag för pedagogisk måltid
Frukost	4,70 kr
Lunch	15 kr
Förskola, skola	
Mellanmål Förmiddag, eftermiddag	4,70 kr
Middag/kvällsmat	15 kr

Typ av måltid	Från kommunens verksamheter
Lunch ordinarie pris	60 kr
Frukost ordinarie pris	30 kr